

Kocień Wielki_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	czarnkowsko-trzcianecki	
Gmina	Wieleń	WIE
Miejscowość	Kocień Wielki	WIE_KO

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	2.07.2013 r.	Miejsce wykonania	dom informatorów
Czas trwania	1:01:25	Forma i wielkość	nagranie audio, 14,3 MB
Przeprowadzający	MS	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
020-WIE_KO	K	55	sołtysowa Kocienia Wielkiego	
021-WIE_KO	M	brak danych		

Informacje etnograficzne	
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	<p>GROSS KOTTEN i KLEIN KOTTEN <i>Czy kiedyś miejscowość nazywała się inaczej?</i> 020: No po niemiecku. 021: No to była tylko niemiecka nazwa. 020: Bo był Kocień Wielki i Mały. <i>Pamiętają państwo tę nazwę?</i> 020: No Gross Kotten i Klein Kotten. <i>A czy wie pan skąd wzięła się nazwa Kocień?</i> 021: A tego to my już nie wiemy. Bo nie ma takich zapisów dokładnych dlatego. Bo to niemieckie było i trudno coś znaleźć, może w książkach niemieckich.</p>
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	<p>USYPISKO 021: Nie, raczej tutaj nie. 020: No tylko jest Usypisko. 021: Ale to jest tylko takie wybudowanie. (choć w urzędowych pismach do dzisiaj pisze się „Kocień-Usypisko” – kiedyś był to przysiółek – przyp. Bad.).(...) 021: Ale na pola to ja mam takie nazwy: BANTA/NA BANTACH (nie wiadomo jaka jest etymologia – przyp. bad.). KOŁO SCHNEIDERA (od mieszkającego tam kiedyś Niemca – przyp. bad.). NA PRZYWARTEGO (020: Bo jak kupili pole od Przywartego, to „Na Przywartego”, to już każdy wie). ALEJA LIPOWA (brukowana droga obsadzona lipami prowadząca do domu pani sołtys – przyp. bad.).</p>
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	<p>DZIERŻĄNIANKA lub DZIERŻĄZNIA (według informatorów któraś z nazw jest prawdopodobnie oficjalna, ale mówi się i tak, i tak – przyp. bad.). BUKÓWKA (płyńie przez rezerwat – przyp. bad.).</p>
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głazów narzutowych)	<p>STARE LIPY WZDŁUŻ „ALEI LIPOWEJ” 021: Nic u nas takiego nie ma. 020: Tylko ta aleja lipowa, tu obok krzyża, to aleja lipowa. 021: Ale kiedyś po obu stronach rosły, jedną stronę wycięli bo kiedyś robili energetykę w latach 80. – stawiali nową linię. Ale</p>

	była stara, niemiecka, ale ona była wrosnięta w te lipy i musieli usunąć. Ja pamiętam te lipy, one pięknie wyglądały. Całą stronę wycięli!
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	021: Nie, nie. Chyba nie. To znaczy, wie pan, we wsi to każdy miał swoje przezwisko kiedyś, teraz ci młodzi to nie, ale ci starsi, to każdy miał swoje przezwisko, co nie? Po imieniu nie mówiło się czy po nazwisku. Na swoich się tak mówiło, ale z obcych wsi to nie. Teraz młodzi to już nie, to jest normalne takie.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	021: Nie, nie słyszałem. 020: Jest kultura!
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	<p>HISTORIE/PODANIA</p> <p>020: Tu historii o Kocieniu jako takich to nie ma. <i>Takich podań czy legend tak?</i></p> <p>020: Nie, nie. Tu jedyne, co jest wartościowe to ten kościół.</p> <p>KARCZMA - DOM INFORMATORÓW</p> <p>021: Ale ten budynek, bo to jest zabytek, to jest drewniany dom, cały drewniany z takich bali i on był kryty słomą, ale ojciec to wymienił. Tu były takie okienka malutkie. Z początku to uznawali jako zabytek, tylko nie chcieli dać pieniędzy na renowację. I ojciec powiedział: „jak dacie pieniądze na konserwację, to ja zostawię tak jak jest, a jak nie dacie to zrobię jak uważam”, i oni od tego odstąpili, bo z początku pamiętam jak mały byłem to wycieczki przyjeżdżamy. Tu prawdopodobnie była karczma. (...) A ta szopa co była taka drewniana tu przy drodze, pod słomą kryta, to miała takie zajazdy dla bryczek. Żeby tu można było zaparkować. <i>Z jakich lat to budynek mniej więcej?</i></p> <p>021: Z 1783? No jest tam wydrukowane na belce głównej, ale teraz to my zakleiliśmy styropianem.</p> <p>020: 1831!</p> <p>021: A kościół jest jeszcze starszy. (...) Tu był greko-katolicki, a tam, gdzie jest sklep, gdzie pan tam pytał, to była plebania. (kościół w 1844 roku został przemianowany na protestancki – przyp. bad.).</p>
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne	
1.	<p>św. Andrzeja (Andrzejki)/św.</p> <p>Brak informacji.</p>

	Katarzyny (Katarzynki)	
2.	św. Marcina/11 listopada	Brak informacji.
3.	Adwent	Brak informacji.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	Brak informacji.
5.	Wigilia	Brak informacji.
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Brak informacji.
7.	Sylwester/Nowy Rok	Brak informacji.
8.	Trzech Króli	Brak informacji.
9.	Kolędnicy	Brak informacji.
10.	MB Gromniczej	Brak informacji.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Brak informacji.
12.	Topienie Marzanny	Brak informacji.
13.	Środa Popielcowa	Brak informacji.
14.	Śródpoście	Brak informacji.
15.	Niedziela Palmowa	Brak informacji.
16.	Triduum Paschalne	Brak informacji.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	Brak informacji.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	Brak informacji.

19.	Zielone Świątki	Brak informacji.
20.	Boże Ciało	Brak informacji.
21.	św. Jana	Brak informacji.
22.	MB Zielnej	Brak informacji.
23.	MB Siewnej	Brak informacji.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Brak informacji.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Brak informacji.
2.	Ślub i wesele	Brak informacji.
3.	Śmierć i pogrzeb	Brak informacji.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		ROŻANIE I DZIERŻĄŻNIANKI 021: W Dzierżąźnie, czekaj, jak ten zespół się nazywał? Dzierżążnianki? To z koła gospodyń i oni nieraz występują na dożynkach czy świętach ludowych. I w Rosku, Rożanie, i oni właśnie na święcie ludowym mieli występ, i na dożynkach. 020: Śpiewali o plonach, nie? 021: Takie skecze mają, nie? I przyśpiewki.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		Brak informacji.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		STOWARZYSZENIE TWÓRCÓW Z KUŹNICZKI <i>Czyli są jacyś rękodzielnicy w okolicy?</i> 020: Tak, w Kuźniczce.

		<p>021: Oni się tam organizują.</p> <p>020: To właśnie sołtysa żona utworzyła takie stowarzyszenie, Towarzystwo Rękodzielnictwa, w każdym razie takie towarzystwo zwykłych ludzi, którzy mają jakiś talent. Oni tam później mają wystawy na dniach Wielenia, czy jak dożynki są gminne to oni wystawiają takie swoje tego. I obrazy malują i ktoś coś z drzewa robi, i nawet takie były też szkolenia dla dzieci, z poznania byli jacyś rękodzielnicy, i pokazywali jak tam się robi różne prace, nie?</p> <p>BOGDAN Z KOCIENIA WIELKIEGO</p> <p>020: On robi z konarów drzew tam takie, tego.</p>
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	<p>KRZYŻ W KOCIENIU</p> <p>021: Tylko jest ten krzyż jak się wjeżdża, a tak to nie. <i>Czy jego postawienie związane jest z jakąś okazją?</i></p> <p>021: Nie pamiętam. <i>A czy jest jakaś rodzina która się opiekuje tym krzyżem?</i></p> <p>021: Tak to tam na samym narożniku mieszka ta pani, pani Kazimiera Bakinowska. Przed skrzyżowaniem ten ostatni dom. Ona te kwiatki tam pilnuje. A to kiedyś było ogrodzenie inne, ale wjechał samochodem jakiś, i to porozbijał, bo to było takie to jak na cmentarzach, takie płyty, ale potem żeśmy zamówili nowe, żona zamówiła i też w tym stylu, ale musieliśmy dorobić. Bo było jakiś czas drewniane, ale to zgniło i zrobiliśmy betonowe, żeby to wyglądało jakoś po ludzku. A tamta pani właśnie tym krzyżem się zajmuje.</p>
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4.	Miejsca kultu religijnego	<p>MIEJSCA KULTU</p> <p>021: Tu w naszej gminie nie. Tylko w tym jest, to powiat wałcz, w Skrzatuszu. <i>A co tam się znajduje?</i></p> <p>021: No to jest ten kościół pod wezwaniem... no matko boska, żona pewnie będzie się orientowała. Tam w Skrzatuszu jest to sanktuarium. <i>A w Lubaszu?</i></p> <p>021: No też jest tam coś takiego (...) ale to się już za bardzo nie</p>

		<p>orientuje. Moje ciotki, pamiętam, jak jakieś święto było, to one co roku jeździły do Lubasza, tam na te msze, na samym początku września (...) bo to chyba też odpust wypadł w tym czasie.</p> <p><i>To może na siewnej?</i></p> <p>021: Tak, tak! To one cały dzień się modliły. Z początku to jeździły autobusami, a jak były samochody to je ktoś zawiózł i wieczorem odbierał.</p>
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	<p>PIELGRZYMKI</p> <p>020: Do Skrzatusza i nieraz do Lichenia są pielgrzymki.</p> <p>021: i do Częstochowy idą.</p>
6.	Lokalne odpusty	<p>KOŚCIÓŁ POD WEZWANIEM ŚW. ANNY</p> <p><i>Są organizowane odpusty w św. Anny?</i></p> <p>021: Tak, tak.</p> <p><i>Kiedy to przypada?</i></p> <p>021: 27 chyba lipca, no pod koniec lipca, to co roku jest odpust.</p> <p><i>Coś się dzieje podczas odpustu?</i></p> <p>021: No czy ja wiem? Kiedyś to było tak bardziej uroczyście, bo zawsze był odpust, i jak wypadł w tygodniu to się na niedzielę zjeżdżały rodziny wszystkie, a teraz organizują w ten dzień co przypada, w ten dzień odprawia (ksiądz – przyp. bad.) tę mszę odpustową i tylko mieszkańcy idą. Kiedyś to było! Prawie pół wioski było zastawione (straganami – przyp. bad.), bo jak były w niedziele organizowane to oni wiedzieli i tam się zjeżdżało dwóch, trzech (straganiarzy – przyp. bad.).</p>
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1.	Dożynki	<p>DOŻYNKI</p> <p>Czy są organizowane dożynki w Kocieniu?</p> <p>020: Są organizowane, ale powiedzmy tak tylko typowo dla siebie.</p> <p>021: Dla mieszkańców.</p> <p>020: Robimy dla siebie bo tutaj nie ma za dużo osób.</p> <p><i>A ile osób wioska liczy?</i></p> <p>020: około 160 osób.</p> <p>021: Kiedyś to było tyle gospodarstw, ponad 160, a teraz zostały 3 gospodarstwa, takie typowo rolnicze, a tak to starsi ludzie i Poznaniacy zamieszkują.</p> <p>020: A tak w ogóle to jak dożynki gminne to praktycznie w każdej wiosce są, co roku gdzieś innej. (...)</p> <p>021: Mimo, że Wieleń jest miastem to dożynki organizowane są zawsze na wsiach.</p>

		<p>020: Jest 19 sołectw i zawsze w jakimś sołectwie są dożynki, w mieście nie ma. (...) A my organizujemy od lat tu, tak dla naszych mieszkańców.</p> <p><i>Mogą państwo powiedzieć jak wyglądają te dożynki?</i></p> <p>020: Fajne są, zawsze jakichś sponsorów się znajdzie, na Sali wiejskiej zawsze przygotowujemy troszkę tego, na stołach coś jest, chleb jest, są napoje i tego, każdy coś jeszcze przyniesie sobie, jest zespół. Najpierw jest msza święta zamówiona przez mieszkańców. Po mszy wszyscy idą na salę i tam do białego rana.</p> <p><i>A jakoś ten obrządek dożynkowy wygląda specjalnie?</i></p> <p>020: No znaczy tutaj tak nie, bo my tu nie mamy ani koła gospodyń wiejskich, co jedynie to w kościele, z chlebem się idzie na ofiarę, jak ofiarowywane są dary to chleb niesiemy i tam, jakiś wianek...</p> <p>021: I owoce!</p> <p>020: ...takie zbiory, jako podziękowanie.</p> <p><i>A święci się zboża?</i></p> <p>020: Tak, tak. To tak już wtedy ksiądz poświęci. No i na Sali wiejskiej jest, wtedy zaprosimy kogoś z gminy tam, czy sekretarza, czy burmistrza, czy wiceburmistrza – zależy, który jest na miejscu. Przyjedzie tu na mszę, a później tu na Sali też go powitamy chlebem, a później jest zabawa, nie? Impreza. Także mieszkańcy są zadowoleni.</p> <p><i>Czy wioska przygotowuje wieniec na dożynki?</i></p> <p>020: No...</p> <p>021: Dwa lata temu chyba żeśmy przygotowywali, ale to były gminne w Dzierżąnie.</p> <p>020: Ale tak tego to wioski przygotowują wioski, jak są gminne dożynki. A tak to taki malutki, tak dla nas.</p> <p><i>A kto przygotowywał wtedy 2 lata temu?</i></p> <p>020: A to tak, o, wszyscy razem, dziewczyny przyszły i młode dziewczyny, no młode tam różyczki robiły, i stroiły, i takie tam rzeczy, nie? Także tam troszkę ten. Tak wspólnie.</p> <p><i>A jak się taki wieniec robi?</i></p> <p>020: A to trzeba dużo zboża i wszystkiego. Trochę nam pomagały te starsze panie. No trzeba pleść.</p>
2.	Dni gminy/wsi	<p>DNI WSI</p> <p>020-021: Nie, nie.</p> <p>DNI WIELENIA</p> <p>021: Dni Wielenia tak.</p> <p>020: Teraz w lipcu są dni Wielenia.</p> <p><i>Czy przy okazji dni Wielenia organizowane są też jakieś</i></p>

		<p><i>imprezy?</i></p> <p>020: Tak, tak! To są trzy dni i są wystawy starych samochodów, rękodzieła.</p> <p><i>Czyli są jacyś rękodzielnicy w okolicy?</i></p> <p>020: Tak, w Kuźniczce.</p> <p>021: Oni się tam organizują.</p> <p>020: To właśnie sołtysa żona utworzyła takie stowarzyszenie, Towarzystwo Rękodzielnictwa, w każdym razie takie towarzystwo zwykłych ludzi, którzy mają jakiś talent. Oni tam później mają wystawy na dniach Wielenia, czy jak dożynki są gminne to oni wystawiają takie swoje tego. I obrazy malują i ktoś coś z drzewa robi, i nawet takie były też szkolenia dla dzieci, z poznania byli jacyś rękodzielnicy, i pokazywali jak tam się robi różne prace, nie? Jakies zespoły, co tam jeszcze mają? Koncert jest zawsze wieczorem, a w dzień są mecze o puchar burmistrza, i ryby łowią, i strzelectwo bo jest bractwo kurkowe. Także na te trzy dni to tam się dosyć dużo zbierze, ciuchcia jeździ po okolicy zwozi dzieci, no są atrakcje. Każdy coś znajdzie dla siebie.</p>
3.	Lokalne festyny	<p>FESTYN W KOCIENIU Z OKAZJI DNIA DZIECKA</p> <p><i>Czy tutaj w Kocieniu jest jakiś festyn organizowany?</i></p> <p>020: Z okazji dnia dziecka są takie, bo zawsze na 1 czerwca, ale tutaj u nas nie ma dużo dzieci, z 9-10 dzieci to tam im zrobię zawsze na Sali, jakies zabawy i tych nagród trochę.</p> <p>021: Jak się znajdują sponsorzy, hehe.</p>
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<p>KGW</p> <p><i>Powiedziała pani, że KGW nie ma...</i></p> <p>020: Nie, nie.</p> <p>021: Koła gospodyń nie ma. W Dzierżążnie (najbliższe – przyp. bad.)</p> <p><i>A czy niektóre kobiety się spotykają w podobny sposób?</i></p> <p>021: Nie, nie, już raczej nie.</p> <p>020: No tu jest tak mało osób, każdy pracuje, mówię, no trochę tych osób starszych zostało, ale to albo wdowy, albo tak...</p> <p>ŚWIĘTO LUDOWE</p> <p>020: Jest co roku święto ludowe, w czerwcu.</p> <p>021: Teraz było, no nawet w Dzierżążnie.</p> <p>020: Bo parę lat temu było u nas, nie? To wtedy przyjechały i poczty sztandarowe i tego, z kółek rolniczych i poseł Kalemba był nawet. Także też była impreza. Takie, takie, o.</p> <p><i>A o co dokładnie chodzi z tym świętem ludowym?</i></p> <p>021: No po Zielonych Świętach, dzień ludowców, no dzień</p>

chłopa, nie? I dzień ludowców bo to PSL, to jest z tym związane i co roku w gminie się obchodzi i we wiosce.
020: I zawsze są władarze miasta zaproszeni i ktoś z tego, z Czarnkowa z powiatu, albo Maszewski, albo który jest wolny. No bo gdzie indziej też robią jakieś imprezy i wszędzie muszą być, to muszą się jakoś podzielić.

WSZYSTKIE DZIECI NASZE SĄ

020: W Wieleniu jest jeszcze taka impreza „Wszystkie Dzieci Nasze Są”, to już jest po dniu dziecka zawsze, po prostu autobus przyjeżdża, puszcza ją autobus po wszystkie dzieci z gminy i przewożą do Wielenia i tam są takie imprezy różne, zawody, zamki dmuchane, strażacy pokazy robią. To jest specjalnie dla dzieci. I wieczorem są odwozy.